

КОМИСИЯ ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР

Принципи за корпоративно управление на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР)

На среща на равнище министри, проведена на 27-28 април 1998 г., Съветът на ОИСР призова ОИСР да разработи съвместно с правителствата на държавите членки, съответните международни организации и представителите на частния сектор поредица стандарти и насоки в областта на корпоративното управление. За изпълнението на тази цел ОИСР създаде специална работна група по корпоративно управление за изработване на принципи с незадължителен характер, изразяващи възгледите на държавите членки по въпроса.

Принципите в настоящия документ се основават на опита от националните инициативи в държавите членки и на предишната дейност, извършвана в рамките на ОИСР, включително и работата на Консултативната група по корпоративно управление към ОИСР. В процеса на изготвяне на принципите участваха и редица комитети на ОИСР: Комитетът по финансови пазари, Комитетът по международни инвестиции и мултинационални предприятия, Комитетът по отраслите и Комитетът по политиката относно опазването на околната среда. За разработването на принципите допринесе и широкото участие на страни извън ОИСР, Световната банка, Международният валутен фонд, представители на бизнеса, инвеститори, профсъюзи и други заинтересувани страни.

Преамбюл

Целта на принципите е да помагат на правителствата на страните членки и страните извън организацията в усилията им да извършват оценка и да подобряват правната, институционалната и регулативната рамка на корпоративното управление, както и да дават насоки и предложения на фондовите борси, инвеститорите, дружествата и другите страни, които играят роля в процеса на постигане на добро корпоративно управление. Принципите се отнасят главно за публично търгуваните дружества. Дотолкова, доколкото е целесъобразно, те могат да са и полезно средство за подобряване на корпоративното управление в дружества, чиито акции не се търгуват на фондовите борси, например частни или държавни предприятия. Принципите представляват обща основа, която според държавите - членки на ОИСР, е от съществено значение за разработването на практики за добро корпоративно управление. Замисълът е принципите да бъдат кратки, разбираеми и достъпни за международната общност. Тяхното предназначение не е да заместват инициативи в частния сектор за разработване на по-подробни „най-добри“ практики на корпоративно управление.

ОИСР и правителствата на държавите членки обръщат все по-голямо внимание на синергията между макроикономическата и структурната политика. Един от ключовите елементи за подобряване на икономическата ефективност е корпоративно управление, което включва съвкупност от взаимоотношения между ръководството на дружеството, управителните органи, акционерите и другите заинтересувани страни. Корпоративното управление също така предоставя рамката, в която се поставят целите на дружеството, определят се средствата за постигането на тези цели и се следят резултатите. Доброто корпоративно управление трябва да дава стимул на управителните органи и ръководството да преследват цели, които са в интерес на дружеството и акционерите, както и да улеснява ефикасния надзор, като по този начин насърчава фирмите да използват ресурсите по-ефективно.

Корпоративното управление е само част от по-широкия икономически контекст, в който работят фирмите - например макроикономическата политика и степента на конкуренция на продуктите и факторните пазари. Рамката на корпоративното управление зависи и от

правната, регулативната и институционалната среда. Освен това фактори като бизнес етика и отчитане на обществените и екологичните интереси на населението в района, където работи дружеството, също могат да имат отражение върху репутацията и успеха на дружеството в дългосрочен план.

Макар и върху процесите на управление и вземане на решения във фирмите да се отразяват множество фактори, от които зависи техният успех в дългосрочен план, принципите наблягат на свързаните с управлението проблеми вследствие на отделянето на собствеността от контрола. Отчитат се и някои от другите въпроси, свързани с процесите на вземане на решения, например етични и екологични въпроси, но те се разглеждат по-конкретно в редица други документи на ОИСР (включително и Насоките за многонационални предприятия, Конвенцията и препоръките за борба с корупцията), както и в документи на други международни организации.

Степента, в която дружествата спазват основните принципи за добро корпоративно управление, е фактор с нарастващо значение за вземането на инвестиционни решения. Специално отношение по този въпрос има връзката между практиките на корпоративно управление и нарастващия обем международни инвестиции. Международните капиталови потоци осигуряват на дружествата възможности за финансиране от много по-широк кръг инвеститори. Ако държавите искат да извличат пълна полза от глобалния капиталов пазар и да привличат дългосрочни „постоянни“ капитали, корпоративното управление трябва да печели доверие и да е лесно разбираемо отвъд границите на съответната страна. Дори и ако дружествата не разчитат главно на чуждестранни източници на капитали, съблюдаването на практиките на добро корпоративно управление ще спомогне за повишаване на доверието на местните инвеститори, ще намали евентуално цената на капитала и в крайна сметка ще осигури по-стабилни източници на финансиране.

Отражение върху корпоративното управление имат отношенията между участниците в системата на управление. Акционерите, упражняващи контрол, които могат да бъдат физически лица, семейства, акционери, действащи ан блок, или други дружества, действащи чрез холдингово дружество или кръстосани акционерни участия, могат да имат значително отражение върху корпоративното поведение. Като притежатели на дялови книжа, на някои пазари институционалните инвеститори настояват все повече и повече за глас в корпоративното управление. Индивидуалните акционери обикновено не целят упражняване на правата, свързани с корпоративното управление, но могат да обръщат особено внимание на въпроса, дали акционерите, упражняващи контрол, и управителните органи се отнасят справедливо с тях. Кредиторите играят важна роля в някои системи на управление и могат да служат като външни наблюдатели на резултатите от дейността на дружеството. Служителите и другите заинтересувани лица играят важна роля за успеха и резултатите от дейността на дружеството в дългосрочен план, а правителствата създават цялостната институционална и правна рамка на корпоративното управление. Ролята на всеки от тези участници и техните взаимоотношения варират широко в страните - членки на ОИСР, както и в страните извън нея. Тези отношения отчасти са уредени с нормативни актове, отчасти подлежат на доброволна адаптация и на влиянието на пазарните сили.

Един-единствен модел на добро корпоративно управление не съществува. Независимо от това опитът на държавите членки и на ОИСР сочи наличието на някои общи елементи, които стоят в основата на доброто корпоративно управление. Принципите се основават на тези общи елементи и формулировката им включва различните модели, които съществуват. Например, те не защитават конкретна управленска структура и терминът „съвет“ се използва в настоящия документ със значение, което включва различните национални модели на управленски структури в страните - членки на ОИСР. За типичната двустепенна система, съществуваща в някои държави, думата „съвет“, използвана в принципите, се отнася до „надзорния съвет“, докато „ключови изпълнителни директори“ се отнася до „управителния съвет“. За

едностепенните системи, при които съществува един съвет, който подлежи на контрол от страна на вътрешен одиторски съвет, терминът „съвет“ включва и двете понятия.

Принципите нямат задължителен характер и не целят да дават подробни предписания за националното законодателство. Тяхната цел е да служат за модел на корпоративно управление. Те могат да се използват от лицата, определящи политиката, в процеса на разглеждане и разработване на правна и регулативна рамка на корпоративното управление, която отразява икономическите, социални, правни и културни особености, както и от пазарните участници при разработването на собствени практики.

Принципите нямат постоянен характер и следва да се преразглеждат в светлината на съществени промени в обстоятелствата. За да запазят конкурентоспособността си в условията на един променящ се свят, дружествата трябва да обновяват и адаптират практиките си на корпоративно управление, за да могат да отговарят на новите изисквания и да се възползват от нови възможности. По същия начин и правителствата носят значима отговорност за оформянето на ефективна регулативна рамка, която е достатъчно гъвкава и позволява на пазарите да работят ефективно и да отговарят на очакванията на акционерите и другите заинтересувани лица. Правителствата и пазарните участници решават как да прилагат тези принципи при разработването на собствена рамка на корпоративно управление, като вземат предвид разходите и ползите от регулацията.

I. Права на акционерите

Рамката на корпоративното управление следва да защитава правата на акционерите.

- A. Основните права на акционерите включват правото на: 1) сигурни методи за регистрация на собствеността; 2) предаване или прехвърляне на акции; 3) редовно и своевременно получаване на информация, свързана с дружеството; 4) участие и глас в общото събрание на акционерите; 5) избор на членове на съвета; и 6) участие в разпределението на печалбата на дружеството.
- Б. Акционерите имат право да участват при и да получават необходимата информация за вземането на решения, свързани с основни корпоративни събития, като: 1) изменения на устава, учредителния договор или на други сходни устройствени актове на дружеството; 2) вземане на решение за издаване на допълнителни акции; и 3) съществени за дружеството сделки, които фактически водят до продажба на дружеството.
- В. Акционерите следва да имат възможност да участват ефикасно и да гласуват на общото събрание на акционерите, както и да получават информация за процедурата, по която се провежда общото събрание на акционерите, включително и за реда за упражняване правото на глас:
1. Акционерите следва да получават достатъчна и своевременна информация за датата, мястото и дневния ред на общото събрание, както и пълна и своевременна информация за въпросите, които ще се решават на събранието.
 2. На акционерите следва да се дава възможност да задават въпроси към съвета и да поставят точки в дневния ред на общото събрание в границите на разумното.
 3. Акционерите следва да могат да гласуват лично или не присъствено, като гласовете са равностепенни, независимо дали са дадени лично или не присъствено.

- Г. Трябва да се разкриват капиталовата структура и разпоредбите, които дават възможност на определени акционери да упражняват контрол, който не отговаря на капиталовото им участие.
- Д. На пазарите за корпоративен контрол трябва да им се дава възможност за ефикасна и прозрачна работа.
1. Условието и редът за придобиване на корпоративен контрол чрез капиталовите пазари и съществените за дружеството сделки като сливания, както и продажбата на значителна част от активите на дружеството трябва ясно да се съобщават и разкриват, за да могат инвеститорите да са наясно с правата си. Сделките следва да се извършват в условията на прозрачност на цените и при справедливи условия, които защитават правата на всички акционери в зависимост от класа им.
 2. Не трябва да се използват средства за предотвратяване на поглъщане на дружеството, за да се предпазва управлението от носене на отговорност.
- Е. Акционерите, включително и институционалните инвеститори, трябва да вземат предвид вредата и ползата от упражняване на правото на глас.

II. Равнопоставено третиране на акционерите

Рамката на корпоративното управление следва да обезпечава равнопоставено третиране на всички акционери, включително миноритарните и чуждестранните акционери. Всички акционери следва да могат да получават ефикасни компенсации при нарушение на правата им.

- А. Всички акционери от един клас следва да бъдат третирани еднакво.
1. В рамките на даден клас всички акционери следва да имат еднакво право на глас. Всички инвеститори трябва да могат да получават информация за правото на глас, което носят всички класове акции, преди покупка. Промените на правото на глас трябва да се гласуват от акционерите.
 2. Попечителите или номиналните собственици гласуват, както са се договорили със собственика - бенефициент на акциите.
 3. Процедурата и редът на общото събрание на акционерите следва да позволяват справедливо отношение към акционерите. Процедурите на дружеството не трябва да затрудняват или оскъпяват ненужно гласуването.
- Б. Търговията с вътрешна информация и злоупотребите със собствени сделки трябва да се забранят.
- В. Членовете на съвета и мениджърите трябва да се задължават да разкриват наличието на съществен интерес по сделки или въпроси, които засягат дружеството.

III. Роля на заинтересуваните лица за корпоративното управление

Рамката на корпоративното управление трябва да признава правата на заинтересуваните лица по закон и да насърчава дейното сътрудничество между дружеството и заинтересуваните лица за формиране на благосъстояние, разкриването на работни места и осигуряването на устойчиво развитие на стабилни предприятия.

- A. Рамката на корпоративното управление следва да осигурява спазването на законовите права на заинтересуваните страни.
- Б. В случаите, когато заинтересуваните лица са защитени по закон, те следва да могат да получават ефикасни компенсации при нарушение на правата им.
- В. Рамката на корпоративното управление следва да разрешава механизми за участие на заинтересуваните лица.
- Г. В случай че заинтересуваните лица участват в процеса на корпоративно управление, те трябва да имат достъп до съответната информация.

IV. Разкриване на информация и прозрачност

Рамката на корпоративното управление следва да осигурява своевременно и точно разкриване на информация по всички въпроси, свързани с дружеството, включително и финансовото положение, резултатите от дейността, собствеността и управлението на дружеството.

- A. Разкриваната информация следва да включва, без да се ограничава единствено до съществена информация за:
 1. Финансовите и оперативните резултати на дружеството.
 2. Целите на дружеството.
 3. Основните акционерни участия и правото на глас.
 4. Членовете на съвета, ключовите изпълнителни директори и тяхното възнаграждение.
 5. Съществени предвидими рискови фактори.
 6. Съществени въпроси, свързани със служителите или други заинтересувани лица.
 7. Структурата и политиката на корпоративното управление.
- Б. Информацията следва да се изготвя, одитира и разкрива съгласно най-добрите стандарти за счетоводна отчетност, разкриване на финансова и друга информация и одит.
- В. Годишният одит трябва да се извършва от независим одитор, за да се осигури външно и обективно мнение за начина, по който са изготвени и представени финансовите отчети.
- Г. Начините за разпространяване на информация следва да осигуряват справедлив, своевременен и икономичен достъп на потребителите до съответната информация.

V. Отговорности на управителните органи

Рамката на корпоративното управление следва да осигурява стратегическото управление на дружеството, ефикасния контрол върху управлението на управителните органи и отчетността на управителните органи пред дружеството и акционерите.

- А. Действията на членовете на управителните органи трябва да са напълно обосновани, добросъвестни, да се извършват с грижата на добър търговец и да са в интерес на дружеството и акционерите.
- Б. В случай че решенията на управителните органи имат различно отражение върху различните групи акционери, управителните органи трябва да се отнасят справедливо към всички акционери.
- В. Управителните органи следва да осигуряват спазването на приложимото право и да отчита интересите на заинтересуваните лица.
- Г. Управителните органи трябва да изпълняват определени ключови функции, сред които:
1. Да разглеждат и ръководят корпоративната стратегия, основните планове за действие, политиката по отношение на риска, годишния бюджет и бизнес плановете; да поставят цели, свързани с дейността на дружеството; да следят осъществяването на целите и дейността на дружеството; да контролират основните разходи за подобрения на ДМА, придобивания и отделяне на дружества.
 2. Да подбират, дават възнаграждение, контролират и при необходимост да намират заместници на ключовите изпълнителни директори, както и да контролират приемствеността.
 3. Да преразглеждат възнаграждението на ключови висши служители и на членовете на управителните органи и да осигуряват формализирана и прозрачна процедура по определяне на членовете на съвета.
 4. Да следят и да решават евентуални конфликти на интереси на членовете на управителните органи и акционерите, включително и злоупотреба с активите на дружеството и сделки със свързани лица.
 5. Да осигуряват прецизни системи за финансово-счетоводна дейност на дружеството, включително и независим одит, както и наличието на подходящи системи за контрол, в частност системи за контрол на риска, за финансов контрол и за контрол по спазването на закона.
 6. Да следят ефективността на режима на корпоративно управление, при който работят, и да извършват нужните промени.
 7. Да контролират процеса на разкриване на информация и комуникацията.
- Д. Управителните органи трябва да имат възможност да си съставят обективна преценка по корпоративни въпроси, без да са зависими в частност от мениджмънта на дружеството.
1. Управителните органи следва да обмислят възможността да възлагат на достатъчен брой членове, които са независими директори и могат да си съставят обективна преценка, задачи, при които е възможен конфликт на интереси. Примери за подобни ключови задължения са финансовата отчетност, назначаването на длъжност и възнаграждението на изпълнителните директори и съвета.
 2. Членовете на управителните органи следва да отделят достатъчно време на задълженията си.

Е. За да изпълняват задълженията си, членовете на управителните органи трябва да имат достъп до точна, релевантна и своевременна информация.

Настоящите международно признати стандарти за корпоративно управление са приети на заседание на ДКЦК с Протокол № 72/18.12.2002 г.